

Neden Piyano Eğitimi?

Doğadaki tüm güzelliklerin davetine açık olan çocukların, kişiliklerinin şekillenmeye başladığı yıllarda tanışacakları farklı sanat etkinliklerinden olumlu olarak etkilendikleri açıktır. Tüm bu sanat dalları arasında hiç kuşkusuz, müziğin ayrıcalıklı bir yeri vardır. Çocukların fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimleri için eğitimciler, erken yaşta edinilen olumlu müzikal deneyimlerin önemini vurgulamaktadırlar.

Çocuğun müzikle kurduğu ilişki, anne karnında başlayan doğal bir ilişkidir. Anne kalbinin ritmik atışlarını dokuz ay boyunca dinleyen bebek, özellikle duyularının geliştiği son dönemlerinde, annesinin sesinin farklı tonlarına, bunların anlamlarına karşı duygusal bir bağ geliştirir. Müziği duyabilir, annesinin mırıldandığı melodileri tanıyabilir. Gebeliğin son dönemlerinde annesinin söylediği sakın melodileri, doğumundan sonra da tanıdığı ve bunları duyunca sakinleştiği kanıtlanmıştır.

Dünyadaki her kültürün, kendine özgü ninnileri vardır. Ninni, anne ile bebek arasında kurulu, müzikal bir duygusal bağdır. Aynı ölçüde işlevseldir de; annenin, çocuğuna, ortamın uyumak için güvenli olduğunu belirtmesinin bir yoludur. Erken dönemlerde, bebek - anne - baba arasında kurulacak müzik bağı, ileride yaşayacakları duygusal ilişkileri sağlamlaştıracaktır.

Bebeklikten çıkan çocuk, kendini sağlıklı bir yetişkin yapacak aktivitelerle tanışırken, müziğe özel bir önem verir. Çevresiyle olan ilişkilerine ve oyunlarına müziği severek ekler. Dış dünya ile ilişkilerinde müzik, onun için faydalı bir iletişim kaynağı haline gelmektedir.

Ülkemizde daima ihmal edilen sistemli ve kapsamlı müzik eğitimi, doğru şekillerde çocuklarımıza sunulmadığı için, fiziksel ve ruhsal gelişimlerinde önemli bir destekten yoksun kalınmaktadır. Burada, fen bilimleri ve yabancı dil gibi derslerin çok önemli olduğunu bilen ve sanat aktivitelerinin çocuğu “derslerinden alıkoyacağını” düşünen anne-babaların da, bilgi eksikliğinden kaynaklanan hataları vardır. Müzik eğitiminin, uzun dönemde akademik başarı içerisindeki şaşırtıcı önemiyle ilgili birkaç araştırmaya yer verelim:

1. Rauscher, Shaw, Levine, Wright, Dennis ve Newcomb, 1996 yılında üç-dört yaşlarındaki yetmiş sekiz çocuğu incelediler ve onları dört gruba ayırdılar. Otuz dördü özel piyano dersi, yirmisi özel bilgisayar dersi, geri kalan yirmi dördünden onu özel şarkı dersi alırken, on dördüne de hiç ders verilmedi. Deney altı ay sürdü. Çocukların yaşlarına uygun dört standart test, deneyin başında ve sonunda çocuklara uygulandı. Testlerde, piyano dersi alan çocukların, mantıksal hafızalarının ve algılama yeteneklerinin ciddi şekilde geliştiği görüldü.
2. On yedi farklı ülkede, on dört yaş grubunda, fen bilimleri okuyan öğrenciler arasında yapılan araştırmada, ilk üç ülke sıralaması, Macaristan, Hollanda ve

Japonya olarak çıkmıştır. İlginç olan, bu üç ülkenin de, eğitim programlarına, ana okulundan üniversiteye kadar düzenli müzik eğitimi koymuş olmalarıdır. Özellikle Macaristan, çok değerli eğitimci / besteci Zoltan Kodaly'ın çizdiği yöntemle hazırlanmış bir eğitim programını, 1960'lardan itibaren uygulamaktadır. Günümüzde Macaristan'da, ilkokul üçüncü sınıfa gelmiş öğrenciler içinde, solfej yapamayan ya da bir şarkıyı doğru olarak söyleyemeyen öğrenci yok gibidir. Macar öğrencilerinin, matematik ve diğer bilimlerdeki başarıları göz kamaştırıcıdır. Sıralamada ikinci olan Hollanda, düzenli müzik eğitim programına 1968'de başlamış, Japonya da, bu iki ülkenin deneyimlerini özümseyerek kendi müzik eğitim sistemini oluşturmuştur.

3. Benzer bir başka araştırma, yüksek teknoloji şirketlerinin merkezi durumunda olan Amerikan Silikon Vadisi'nin (Silicon Valley), teknik tasarımcıları ve mühendisleri arasında yapılmıştır ve bunlar içinde, önde gelen yöneticilerin tamamına yakınının müzikle doğrudan ilgilenen amatör müzisyenler olduğu saptanmıştır.
4. Amerika Birleşik Devletleri'nde, en yüksek akademik başarıya sahip okulların, günlük aktivitelerinin %20 – 30'unu sanat aktivitelerine ayırıyor olmaları dikkate değerdir ki bunların içinde müziğin önemli bir yeri vardır. 1984 yılında tüm akademik göstergeleri başarısız olan St. Augustine Bronx İlkokulu, uyguladığı yoğun müzik eğitimi programının ardından, günümüzde başarı oranını %90'lara çıkartmıştır. (GÜLTEK, Buğra, *Müzik, Yetenek ve Çocuk*, Çoluk Çocuk Dergisi, Şubat 2002 Sayı 11; DICKINSON, Dee, *New Horizons of Learning*, www.menc.org, 2006)

Örnekler arttırılabilir. Son dönemlerde birçok özel okulun müzik aktivitelerine daha fazla önem vermesi, iş başvurularında, başvuranın sanatsal etkinliklerinin de sorgulanması, İngiliz Kraliyet Müzik Akademisi sınavları gibi uluslararası sınavların yaygınlaşarak, buradan alınan derecelerin iş ya da akademik kariyer başvurularında kullanılması, müziğin, akademik başarıyla doğrudan ilgisinin anlaşılmasının bir sonucudur. Ne yazık ki, ülkemizin genel eğitim programları içinde bu çok önemli bilişsel-ruhsal-bedensel-akademik destek, hak ettiği yeri alamamaktadır.

Tüm sanatsal aktivitelerin çocuklar üzerindeki olumlu etkilerini kabul etmekle birlikte, piyanonun sahip olduğu özel yeri vurgulamakta yarar vardır. Bazı araştırmalarda, piyano klavyesinin yapısının, insan bilincinin işleyiş tarzına uygun olduğu ve tüm diğer müzik aktivitelerinin getireceği fiziksel – duygusal yararları sağladığı gibi, beynin mantıksal işleyiş kapasitesini de arttırdığı iddia edilmektedir. Piyano öğrenen çocuk, gözleriyle, iki farklı sıralanışta yazılmış (genellikle bu böyledir – iki farklı dizek üstüne yazılan ve farklı referanslara göre (sol ve fa anahtarları) sıralanan) notaları okur. İlerlemiş bir öğrenci, bu iki sıranın dışında, araya yazılan nota partilerini de görüp çalmak zorundadır. Bazen, iki elin sınırları zorlanarak, dört hatta beş ayrı ezgi partisini, sadece iki elle çalmak zorunda kalabilir. Tüm bedenini, ama özellikle omuzdan itibaren üst kolunu, ön kolunu, bileklerini ve parmaklarını koordine eder, ayrıca iki ayağıyla da pedalları kullanır. Bu, beynin koordine ettiği oldukça karmaşık bir aktivitedir ki piyanonun getirdiği tüm duygusal ve estetik kazanımlar bir yana, başlı başına çok önemli bir noktadır ve hiç de kolay değildir; yıllar süren ve adım adım ilerlenen bir süreç gerektirir.

Kısaca, piyano eğitimini **doğru zamanda, doğru kişilerden, doğru yöntem ve materyalle** almaya başlayan istekli bir öğrencinin, kişisel gelişimine önemli bir katkı sağlandığı açıktır.

SIKÇA SORULAN SORULAR

Kimler Piyano Dersi Alabilir?

Günümüz pedagoglarının çoğu, kişilerin sahip oldukları farklı genetik özelliklerin kendilerine müzik yapma konusunda bazı ayrıcalıklar sağladığı görüşünü kabul etmekle birlikte, yeteneğin doğuştan geldiğine ve müzik eğitimi için olmazsa olmaz bir koşul olduğuna inanmamaktadırlar. Her çocuğun, doğru yaşta, doğru yöntemlerle müzik eğitimi alabileceğine (ve alması gerektiğine) inanan eğitim anlayışlarından birisi olan Japon Şiniçi Suzuki'nin yaygın "Suzuki Metodu"nda, örneğin, çok dikkate değer bir "Yetenek Yasası"na yer verilmektedir. Bu yasaya göre, doğru ve erken yaşta, doğru çevresel ortamla ve doğru müzikal yöntemlerle **her** çocuk müzikle eğitilebilir. Aile ve toplum, bu gelişmenin şartlarını hazırlarsa, her çocuk, anadilini öğrendiği gibi, müziği de öğrenebilir. Buradaki dayanak, dil eğitimi ile müzik eğitimi arasındaki benzerliklerdir ve her ikisini de almaya açık genç beyin, benzer bir öğrenme sürecinin ardından ikisinde de başarılı olabilir. (Burada, müzik eğitimi alan her çocuğun, profesyonel bir müzisyen olabileceğini iddia etmiyoruz. Bir konser piyanisti olmak, her yönde çok farklı özellikler ve yıllar süren çok ağır ve özverili bir eğitim gerektirmektedir ki bunu çok az kişinin başarabileceği ortadadır. Söz konusu olan, her çocuğun, kendi kapasitesi dahilinde müzikle iç içe olabilmesidir). Suzuki, zihinsel olarak geri kalmış çocukların bile, kendi anadillerini oldukça yetkin biçimde kullanabildiğini örnek olarak vermektedir. Yukarıda değindiğimiz ve Macaristan'da yaratılan müzik mucizesinin mimarı olan Zoltan Kodaly'nin da benzer görüşleri vardır. Örneğin:

"Müziksiz tam kişi yoktur. Bir kişi, on beş yaşına kadar konu hakkında düşünmezse bile, iyi bir mühendis, kimyacı vb. olabilir. Ama, eğer, kulağı altı yaşından (hatta daha önceden) düzenli olarak eğitilmezse, müzik anlayışına sahip olamaz. İlkokullardaki müzik öğretimi konusu, müziğin kendisinden çok daha fazla şeyle ilintilidir. Müzik dinleyicisi yetiştirmek, bir toplum yetiştirmektir."

Müzikle erken yaşta, doğru yöntemlerle başlamanın önemini kavradıktan sonra, **"kimler piyano dersi alabilir?"** sorusunun yanıtına odaklanalım:

1. Her birey, her yaşta piyano dersi alabilir. Ancak, dört yaşında, doğru eğitimle bu işe başlayan ve yıllarca düzenli çalışabilecek olan bir çocukla, kırk dört yaşında bu işe başlayan bir kimseden beklentiler farklı olacaktır. Ancak, müziği ve piyanoyu hayata bir artı olarak almak, ortak noktalarıdır ve herşeyin çok maddesel ve acımasız olduğu dünyamızda, bu da az bir kazanç değildir.

2. Piyanoya başlamak için ideal yaş, 4-6 olarak kabul edilmektedir ancak bu küçük yaş, özel pedagojik yöntemler ve anlayışlar gerektirmektedir. Bu yaş çocuğu, pek çok avantaja sahip olmakla beraber, kendi farklı dünyasında yaşamakta ve öğretmenin, kullandığı yöntemlerle “o dünyaya girmesine” gereksinim duymaktadır. Onu oradan alıp, daha sonra, okul çağında karşılaşacağı ve biz yetişkinlerin çok sevdiği “sorumluluklar” dünyasına çıkarttığınızda, sonuç başarısızlık ve hatta “soğuma” olabilir ki bu da istenmeyen bir şeydir. Klasik piyano eğitim yöntemleri, bu yaş grubunda çocuğa soğuk, itici ve sıkıcı gelebilir. Öncelikli amaç müziği sevdirmek olduğu için, bu dönemde ona, yaşına uygun pedagojik yöntemle yaklaşabilecek eğitimcilere ulaşamıyorsa (ki ülkemizde sayıları azdır), zorlayıcı bir çalgı eğitimi yerine, diğer çocuklarla birlikte alabileceği temel müzik eğitimi aktivitelerine katılması daha doğru olacaktır. Bu şekilde müzikle tanışan ve temel yetileri kazanan çocuklar içinden, öğretmenin gözetiminde piyanoya uygun olduğu düşünülenler, çalgıya herhangi bir travma yaşamadan geçirilebilirler. Hepimizin çevresinde, piyanoya küçük yaşta başlamış ve bundan nefret ederek bırakmış kimseler vardır ki bu, olabilecek en kötü sonuçtur. Bu eğitimin her aşaması, bu sonuçtan uzak durmaya yönelik olmalıdır. Unutmayalım, çocuk, müzik aktivitesine açıktır; onu bundan nefret ettiren etmenler, genelde, ondan değil, onun çevresinde şekillenen başarısız müzik eğitimi ortamından kaynaklanmaktadır.
3. 4-6 yaş ideal olmasına rağmen, yaşı daha büyük olan çocuğunuz da piyanoya başlamak için geç kalmış sayılmaz. Geç yaşta başlayıp, büyük özverilerle ilerleyerek profesyonel piyanist olmuş kişiler, dünyada da, ülkemizde de vardır. Ancak, çalgıya başlama yaşı geç de olsa, gerek Suzuki gerek de Kodaly’ın felsefelerinden örnekleyerek, temel müzik eğitimi mümkün olan en erken dönemde başlatmak önemlidir. Çocuğun yaşadığı ortam, anne karnından itibaren müzikle doldurulabilir, yeni doğan, başucunda sakın bir Mozart ile uyuyabilir, büyüdükçe müzik aktiviteleri için hazırlanabilir. Anne-babanın ya da büyük kardeşin keyifle yaptığı müzik aktivitesi, onu daima özendirecektir. Benzer düşüncelerle, çocuğunuzu, anne karnından itibaren, ileride yaşayacağı piyano tecrübesine hazırlamanız olasıdır.

Son söz, mümkün olduğunca erken temel müzik eğitimi almaya başlamak ve müzikle dolu bir yaşantı sağlamak, imkan varsa 4-6 yaş arasında, **doğru eğitmen, doğru yöntemler** ve **materyalle** çalgıya başlamaktır. Ancak, çocuğunuz ya da siz bunu kaçırdıysanız da, daha fazla özveriyle daima piyano eğitiminden alacağımız pozitif şeyler olduğunu hatırlayın ve korkmadan bu isteğinizi yerine getirmeye çalışın.

Dersleri Nereden, Kimden ve Nasıl Almalı?

Başarılı bir piyano eğitimi için çok fazla değişkenin bir arada, doğru şekilde bulunması gerekir ve bunları sağlamanın **kolay bir yolu yoktur**. Piyano, içerdiği tüm teknik ve müzikal zorluklara bir bütündür; bireyin yapabileceği en karmaşık aktivitelerden birisidir ancak sunduğu armağanlar da o ölçüde değerlidir.

Öncelikle, kendiniz ya da çocuğunuz için bu eğitime başlamayı düşünüyorsanız, şu noktaları aklınızda tutunuz:

- Çocuğunuz **okul öncesi** dönemdeyse, müzik eğitimine başlaması çok doğru bir karardır. Ancak, çalgı eğitimine ya da diğer çocuklarla katılabileceği bir temel müzik eğitimi aktivitesine karar vermekte zorlanıyorsanız, seçenekleri iyice gözden geçirin:
  1. Çocuğunuzu en iyi siz tanırırsınız. Yaşına göre motor becerilerini, bilişsel gelişimini en iyi siz gözlemlersiniz. Onun yaşına uygun bir çalgı eğitimi verebilecek doğru bir öğretmen bulma şansınız varsa, bunu onunla konuşun, çocuğunuzla tanışmasını sağlayın ve izlenimlerinizi dikkatlice tartın. Çok rahat değilseniz, piyanoda direktmek yerine, genel müzik aktiviteleri sizin için daha uygun olabilir. Burada temel eğitim alan çocuk, ilkokula başlamasıyla birlikte piyanoya geçebilir ve bu bir sorun oluşturmaz. Ancak çocuğunuz sizce bu eğitime uygunsuz ve öğretmeniyle de pozitif bir ilişki içine girebiliyorsa, denemenizde hiçbir sakınca yoktur.
  2. Eğitimin ilk dönemleri, öğretmeniyle kuracağı ilişki açısından çok önemlidir. Çocuğunuzu iyi gözleyin, ona doğrudan sorular sorabileceğiniz gibi, duygularını ve davranışlarını gözleyerek de bu işten ne kadar hoşlandığını ölçebilirsiniz. Öğretmeniyle daima ilişki içinde olun, çocuğunuzun önünde olmamak kaydıyla, her türlü soruyu sormaktan çekinmeyin. Kullanılan eğitim materyalini inceleyin, ancak eğer güvenebileceğiniz bir öğretmen bulduğunuzdan eminseniz, onu da çok bunaltmayın. Çocuğunuz gibi onun da zamana ve anlayışa gereksinimi vardır.
- Dersleri hangi ortamda almak istiyorsunuz? Bu kararı verecek kişi, belli ölçülerde, sizsiniz. Eğer çocuğunuz, kurumsal olarak bu eğitimi veren bir okula başlamayacaksa, alacağı eğitimin biçimini belirlemek size düşecektir. Elinizde olan seçenekler, onu bir kursa yazdırmak, kendi evinizde özel ders aldırarak ya da öğretmenin evine götürmek olabilir. Tüm bu seçeneklerle ilgili olarak aşağıdaki noktalara göz atalım:

1. Eğer çocuğunuzu kursa yazdıracaksanız, kursun geçmişini, ne kadar zamandır bu işi yaptığını, öğretmen ve yöneticilerin kariyerini araştırın. Piyano dersinin genel karakteri, birebir işlenmesinde yatar; grup eğitimlerinden mümkün olduğunca kaçının. Sadece, çok mantıklı bir sisteme oturtulmuş ve sizi gerçekten ikna edebilen grup eğitimlerine sıcak bakın. Grupla verilen dersler, birim saat başına daha fazla öğrenci alabilmek için ticari amaçlı olarak hazırlanmış izlenimi veriyorsa, bundan uzak durun. Piyano öğrenebilmek için bir öğrencinin, yıllarca, güvendiği öğretmeniyle detaylı çalışmalar yapması gerektiğini unutmayın. Bu eğitimin kolay ve mucizevi yöntemi yoktur, sadece zor ve gerçek yoldan giderek başarıya ulaşabilirsiniz.

Kursun sahip olduğu fiziksel altyapı da önemlidir. Piyano odalarının tasarımı, ses geçirip geçirmediikleri, piyanoların fiziksel durumları, bu eğitimde gereksinim duyulabilecek diğer destekleyici unsurların hazırlanmış olması, size fikir verecektir.

Kurs, fazladan ücret talep etmeden, öğrencilerin toplu olarak katılabilecekleri solfej, armoni, müzik tarihi vb. gibi dersler sunuyorsa, bunu çok önemseyin. Kapalı odalarda gerçekleşen piyano dersi, bazen, sadece bu çalgıya odaklı mekanik becerilerin gelişimine dönüşmekte ve iyi müzisyenliğin diğer unsurları gözden kaçabilmektedir; yani, bir anlamda müzikal bir “dengesiz beslenme” söz konusudur. Bir kursun sunduğu bu aktiviteler, konuya ciddi eğildiklerini de gösterebilir. Ayrıca bu aktivitelerde öğrenciler, diğer müzik öğrencileriyle tanışıp sosyal yönlerini geliştirebilirler.

Kursların önemli bir dezavantajı, burada çalışan öğretmenlerin sıklıkla değişmesidir. Ülkemizde piyano eğitimcisi yetiştirmek tam olarak kurumsallaşamamıştır. Batı konservatuvarlarında on yıllar önce açılan çalgı pedagojisi bölümleri, konservatuvar mezunlarından istekli olanları sertifikalı çalgı eğitimcisi yaparak onları bu konuda tam donanımlı hale getirirken, ülkemizde bu hep gözardı edilmiştir. Dolayısıyla, çalgı dersi vermek, diğer müzik uğraşlarının yanında, geçici bir süre için para kazanma yolu olarak görülebilmekte ve daha iyi bir alternatif ortaya çıktığında bırakılabilmektedir. Kurs ya da öğretmen için çok da önemli görülmeyen bu olay, öğrenci için ciddi bir travma nedeni olabilir; yeni öğretmenine alışamayabilir, sadece bu yüzden çalgıdan soğuyabilir. Kurs seçerken, buna ne kadar dikkat edildiğini sorgulayın. Doğal olarak, insani nedenlerden dolayı öğretmen bir şekilde dersi bırakmak zorunda kalabilir, ancak bunun sürekli tekrarlanabilme riskini araştırın.

2. Özel ders aldirmek istiyorsanız, bunu, genellikle, yakınlarınızın referanslarına dayanarak yaparsınız ki şüphesiz bu çok önemlidir. Yakın dostunuzun çocuğunun, aynı piyano öğretmeniyle çok uzun zamandır düzenli olarak çalıştığını, mutlu olduğunu ve gözle görülür bir ilerleme sağladığını görüyorsanız, bu alternatifi ciddi olarak düşünebilirsiniz.

Hiç tanımadığınız bir öğretmenle başlamak istiyorsanız, önce yüz yüze bir görüşme ayarlayın. Kariyerini ve tecrübesini sorgulayın. Soru sormaktan çekinmeyin. Derslerin onun evinde mi, yoksa sizde mi yapılmasını tercih ediyorsunuz, bunu tartışın. Eğer dersi bir öğrenciden aldirmek istiyorsanız, ki bu yüksek lisans ya da doktora öğrencisi gibi kariyerinde ilerlemiş bir kişi olabilir, bu eğitimi bitince planladıklarını sorgulayın. Sizin şehrinizde sadece sekiz ay daha geçirip Viyana’dan aldığı bursu takip edecek bir piyano doktora öğrencisi, çok başarılı olsa da, size uygun bir öğretmen olmayabilir. Bu eğitimin çok uzun sürebileceğini unutmayın.

Her müzik öğretmeni, belli ölçülerde temel piyano eğitimi almışsa da, bunun onu çok iyi bir piyano öğretmeni yapamayacağını göz önünde bulundurun. Çalgısında yetkin ve bilgili olduğundan emin olun. Aynı şekilde, her konservatuvar mezununun da, her ne kadar çalgısını çok yetkin olarak icra edebiliyorsa da, ideal bir eğitimci olamaması olasılığını gözardı etmeyin ve bunu sorgulamaktan çekinmeyin. Size lazım olan, müzikte teknik ve sanatsal yeterliğin yanı sıra, eğitimci olarak da başarılı olabilecek kimselerdir.

Suzuki'ye göre, iyi bir çalgı eğitimcisi, şu niteliklere sahip olmalıdır:

Yaratıcılık

Sabır

Sürekli cesaret verme

İlgi

Psikolojik kavrayış

Teknik ve müziksel uzmanlık

İyi materyal kullanımı

Metodoloji

Tüm bu özellikleri sorgulamak sizin en doğal hakkınızdır.

Piyanom Yok, Ne Yapmalıyım?

- Birçok anne-baba, çok haklı olarak, çocuğunun bu işte gerçekten istekli olup olmadığını görmeden, piyano almak gibi zorlayıcı bir yatırıma girmek istememektedirler. Bu durumda, bir kursa yazılmak ya da öğretmenin evine derse gitmek seçeneklerine sahipsiniz. Bununla beraber, bu işe giriyorsanız ve çocuğunuz buna ilgi gösteriyorsa, en kısa sürede bir piyano edinmek zorunda kalacaksınız. Kursların, öğrenci çekmek amacıyla aksini iddia etmelerine itibar etmeyin; evdeki düzenli piyano çalışmaları olmazsa, piyanoda başarı da gelmez. Ancak, kurs, kendi piyanolarını öğrencilerine çalışmak için açabiliyorsa ve siz de neredeyse her gün çocuğunuzu götürebiliyorsanız, bu, hem kursun iyi niyetini gösterir, hem de uzunca bir süre sizi piyano almaktan uzak tutabilir. Ancak bu sistemin iyi işleyebilmesi her zaman çok da mümkün olamıyor.

Bu konuda bir başka seçenek, piyano kiralamaktır ancak bu, ülkemizde çok yaygın ve düzgün işleyebilen bir sistem değildir. Pek çok batı ülkesinde, gerek özel firmalar gerek de vakıflar aracılığıyla bu hizmet verilmektedir.

Ne tip piyano almalıyım?

- Piyanoları kabaca üç grupta toplayabiliriz:

1. **Grand (Kuyruklu / Konser) Piyanolar:** tellerin yatay durduğu, kanat şekilli, sıklıkla konser salonlarında gördüğünüz piyanolardır. Kaliteleri yüksektir, ancak aynı ölçüde pahalıdırlar. Ses kapasiteleri çok geniş, müzikal yeterlilikleri fazla, mekanizmaları hassastır. Bununla beraber, apartman dairesinde oturuyorsanız, gerek yüksek volümü, gerek taşınma zorluğu, gerek de kapladığı yer açısından pratik değildir. Eğer maddi imkanlarınız elveriyorsa ve müstakil bir evde oturuyorsanız, doğal olarak en ideal seçenek bir grand piyano almak, ona iyi bakmak ve birkaç kuşak boyunca ailenizin müzikal ihtiyaçlarını karşılamaktır.

2. **Konsol (Duvar / Dik) Piyano:** tellerin dik durduğu, grand piyanoların kanat biçimi yerine, bir duvara yaslanabilecek şekle sahip piyanolardır. Ses kapasiteleri grand piyanolara göre daha kısıtlı olsa da, ev ortamı için çok yeterlidir. Hatta, iyi kalite bir konsol piyano, düşük kaliteli grand piyanodan daha iddialı bile olabilir. Geniş bir fiyat aralığı içerisinde, oldukça makul fiyatlardan başlayıp, kalite ve özelliklerine göre çok yükseklere çıkabilirler. Orta boy bir odaya sığabilirler, ses kesici özellikleriyle gece çalışmaya izin verirler, iyi bir bakımla birkaç kuşak dayanırlar. En çok satılan piyano tipidir.

3. **Dijital Piyano:** Tuşa basıldığında, önceden kaydedilmiş sentetik dijital sesleri veren elektronik çalgılardır. Son yıllarda kalite olarak çok ilerlemiş modelleri vardır. Tellere ve karmaşık mekanizmaya ihtiyaç duymazlar; elektronikte yaşanan devrim sonucu, fiyatları da oldukça makuldür. Akort istememeleri, kayıt yapabilmeleri başlıca avantajlarıdır. Özellikle piyanonun çalışma mekanizmasını taklit eden modeller, daha başarılıdır. Ancak burada, işin özüne inildiğinde çok önemli bir dezavantaja sahiptirler ki bu, anne-babaların, özellikle bu çalgıya yeni başlayacak çocukları için dikkate almaları gereken bir durumdur:

Piyano, mekanik bir çalgıdır, tuşlara basılmasıyla harekete geçen kapsamlı bir mekanizmanın ucundaki çekicin, tellere vurmasıyla ses verir. Bu çalgıyla yaklaşma fırsatı bulamamış pek çok kişi, tuşa basıldığında çıkan sesin sabit ve hep aynı kalitede olduğu yönünde yanlış bir fikre sahiptir. Ne ki, tüm akustik çalgılarda olduğu gibi, piyanodan da iyi ses elde etmek (buna genelde “ton kalitesi” deriz) apayrı bir ustalıktır ve yıllar süren teknik ve estetik gelişimin ardından oturur. Sentetik ses veren dijital bir çalgı, özellikle yeni başlayan öğrencinin, bu kaliteden haberdar olmamasına yol açar ki, gerçek bir piyano eğitiminin en önemli unsurlarından birisi ortadan kalkmış demektir. (Burada, dijital piyanonun tuş hassasiyetini, yani hafif basınca hafif, güçlü basınca güçlü çalma özelliğini kastetmiyoruz. Dijital piyanolar, bu özelliği çok uzun yıllardır başarabiliyorlar. Esas vurgulamak istediğimiz, çıkan sesin estetik kalitesidir ki bu, her müzisyen için çok önemlidir.) Dolayısıyla, dijital piyano alırken, içinde bulunduğunuz durumu iyi tartmalısınız. Eğer, bu dezavantajın farkında ve yıllardır piyano dersi alan birisiyseniz, bu, sizin için çok sorun olmayabilir. Benzer şekilde, bir bestecilik öğrencisi de, geceleri kulaklık takarak bu çalgıda çok başarılı çalışmalar yapabilir. Ancak, en temel estetik değerleri daha ilk dersten uygulaması gereken bir çocuk için, dijital piyano, kanımca, piyanoya başlamak için uygun bir ortam değildir.

Yukarıdaki açıklamalardan anlayabileceğiniz üzere, eğer çok geniş maddi imkanlara sahip değilseniz ya da dijital piyanolar size uygun değilse, bir akustik duvar piyanosunun her zaman en iyi çözüm olduğunu savunabiliriz. Burada da, size yardımcı olabilecek birkaç öneride bulunalım:

1. Piyanolarda genellikle üç pedal, standart olarak bulunur. Bu pedallardan sağdaki ve soldaki her piyanoda sabittir ancak, alacağınız piyano, ortadaki pedalda farklılıklar gösterebilir. Bu pedal, büyük çoğunlukla, geceleri çalışmak için sesi boğan bir mekanizmaya sahiptir ve apartmanlarda oturan kimseler için oldukça faydalıdır. Nadiren karşınıza iki pedallı modeller çıkabilir, bunlardan kaçınmanız sizin için daha mantıklıdır. Ortadaki pedalin çalıştırdığı sistem, çekiçlerle teller arasına bir perde indirmekten ibarettir ve oldukça ucuzdur, dolayısıyla size ek bir maliyet getirmez. Ancak, bazı piyanolarda, ortadaki pedalin işleyişi çok farklıdır, lütfen buna dikkat ediniz. Özellikle Amerikan piyanolarının bazı modelleri, oldukça karmaşık, aynı ölçüde mantıklı ancak nedense piyanistler tarafından çok da kabul görmemiş bir **sostenuto** pedalına sahiptir. Bu pedal, bazı seslerin, sağdaki pedaldan bağımsız olarak uzatılmasına yarar ve özellikle amatör bir müzisyenin hayatında buna benzer durumlar çok nadir bulunur. Hatta, bazı piyano markaları ve ünlü piyanist / besteciler bile, bu pedalı tamamen görmezden gelmiştir. Son derece mantıklı bir gereksinime yönelik tasarlanmasına rağmen sostenuto, nedense çok kabul görmemiştir ve piyanonuzun maliyetini arttırabilir. Profesyonel olarak bu işle ilgilenenler ya da düzeyi çok ilerlemiş amatörlerden değilseniz, sostenuto yerine standart gece çalışma pedalını tercih etmenizi öneririm. (Pedallar ile ilgili tüm detaylar ve bunların çok ilginç tarihsel gelişimi için bakınız: Buğra Gültek, *Piyano: Bir Çalgının Biyografisi*, Epilog yayıncılık, Ankara, 2007)
2. Piyano dersinin başarılı geçmesi için, piyanonun yüksek kaliteli ve pahalı olması gerekliliği yoktur. Doğal olarak, daha iyi bir ürüne yatırım yapmanın size kalite, dayanıklılık, işitsel tatmin ve ikinci el değerinin yüksek olması gibi avantajları varken, bunu bir zorunluluk olarak görmemiz gerekmemektedir. Mekanik durumu iyi ve akordu yapılmış her piyanoda başarıyla ders yapılabilir. Maddi durumunuz elvermiyorsa, düşük maliyetli bir piyano da alabilir, buna iyi bakmak şartıyla uzun yıllar kullanabilirsiniz.
3. Sık sorulan sorulardan birisi, ikinci el piyano satın almakla ilgilidir. Bu, gerçekten riskli bir durumdur çünkü piyanonun mekanik durumu ve detayları, bir bakışta kendini çok iyi gösteremeyebilir. İşin profesyoneli değilseniz, ya da söz konusu çalgı, geçmişini bildiğiniz bir yakınınızın çalgısı değilse, uzman bir akordöre başvurup çalgıyı inceletmelisiniz. Akordör, size en doğru analizi yapacaktır.
4. Son yıllarda Çin üretiminin artması, piyano endüstrisinde de kaymalara yol açmıştır. Bazı önemli markaların pazarlarını kaybetmesi ya da endüstrinin şekil değiştirmesi gibi bizi doğrudan ilgilendirmeyen konuları geçerek, bardağın dolu tarafını görebiliriz. Çin’de süratle gelişen piyano üretimi, daha ucuz ve kalite olarak bir öğrencinin tüm gereksinimlerini rahatlıkla karşılayacak çalgıların piyasaya girmesine olanak sağlamıştır. Ayrıca, isim yapmış Japon ve Avrupa firmaları da, alt modellerini, kendi kontrolleri ve lisansları altında Çin’de üretebilmektedirler. Dolayısıyla, Çin piyanosu dendiğinde hemen kötü düşünmek doğru değildir; yüksek kalite aramıyorsanız, öğretmeninize ya da güvendiğiniz bir akordöre / piyano galerisine danışarak, sizin için uygun bir çalgı seçebilirsiniz.
5. Alacağınız piyanoya karar verdikten sonra, satıcıyla belirli noktaları açıklığa kavuşturun. Fiyata ilk akordun, taşımanın ve bazen de taburenin dahil olması neredeyse standarttır. Bu konuda bir eksiklik görüyorsanız uyarın. Tabureler çok

önemlidir, özellikle çocuğunuz küçükse, bu taburenin ayarlı ancak dikdörtgen olmasında ısrar edin. Ayarsız tabureler, çocuğunuzun boyuna göre değil, yetişkinlere göre tasarlanmışlardır ve aslında yetişkinler bile, farklı ebatlarda oldukları için, ayarlı taburelere gereksinim duyabilirler. Ayarlı tabure eğer yuvarlaksa ve kendiliğinden dönebiliyorsa (aslında bunlar başka çalgılar için tasarlanmışlardır), küçük çocuğunuzun bu tabure üstünde, gerek derste gerek de kendi çalışmaları sırasında sürekli dönmesini engellemeniz çok zordur ki bu da bedensel stabiliteyi etkileyerek dikkati dağıtır. İlk akort yapıldıktan sonra da aklınızda tutmanız gereken şey, akordun bir defa yapıp bir yıl sizi bu işten kurtaracak garantili bir sistem olmadığıdır. Piyanoların akordu sıklıkla bozulur, özellikle de uzak bir ülkede üretilmiş, orada bir süre beklemiş, sorunlu kara ve deniz taşımacılığı sırasında hırpalanmış, gümrüklerde beklemiş ve sizin aldığınız galeride de altı ay geçirmiş zavallı bir piyanonun iki yüzden fazla metal telinin, bir anda forma girmesini bekleyemezsiniz. İlk akort kısa sürede düşebilir ve dikkatli bir öğretmen sizden akordu yeniden yaptırmanızı isteyebilir. Bu akort, olasılıkla, galerinin garantisi kapsamına girmeyecektir.

Ders Saatleri Nasıl Ayarlanmalı?

- Eğer bir kursa gitmeye karar verdiyseniz, büyük olasılıkla standart ders saatlerine uymak zorunda kalacaksınız. Bu, okuldaki ders saatlerine benzeyebilir ve 50 dakika olabilir. Standart ders saatinde yanlış bir şey yoktur ancak bu çocuğunuza ya da size çok uzun ya da çok kısa geliyorsa, öğretmeninize bunu danışabilirsiniz.

Özel derslerde durum daha esnek. 4-6 yaş grubu, daha kısa ancak daha sık ders yapabilir, yani 40 dakika ve haftada iki ya da üç ders gibi. Piyanodaki düzeyiniz ilerlemişse, konsantrasyon sorunuz yoksa, öğretmeninizle birkaç saati bulan çalışmalar da yapabilirsiniz. Bu konuda esnek olun ve öğretmeninizin yönlendirmelerine güvenin. Öğretmeniniz kendi programı dolayısıyla standart ders saatleri uygulamak zorundaydıysa da, bunun yanlış bir şey olduğunu düşünmeyin. Pek çok öğretmen daha programlı olabilmek için bunu yapar. Eğer size yeterli gelmiyorsa, ek ders isteyebilir ya da kendi çalışmalarınızı daha uzun tutabilirsiniz.

Günümüzde çocuklar çok yoğun olduklarından ve gerek kendi tercihleriyle gerek de anne-baba zorlamasıyla bir çok aktiviteyi bir arada götürdüklerinden dolayı, onların zamanlarını doğru biçimde programlamalarına yardımcı olmalısınız. Eğilimlerinin şekillenmeye başladığı dönemlerde birkaç aktiviteyi denemeleri doğru olabilir ancak bunlar hakkında yeterli fikre sahip olduğunda, bu aktivitelerin sayısını azaltın ve eğer olasıysa, birbirlerine yakın ve destekleyici aktiviteler seçin. Çocuklar zaten okul, sınav gibi pek çok stres kaynağına sahiplerken, geri kalan zamanlarında onlara yarar sağlayacak ve psikolojik destek olabilecek aktivitelerin, başlı başına birer sorun kaynağı haline gelmesine izin vermeyin.

Piyano Çalışması İçin Ne Kadar Zaman Gerekir?

- Bu, yanıtlanması gerçekten çok zor olan bir sorudur çünkü bireysel farklılıklar bu eğitimde önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca öğrencinin düzeyi, öğretmenin metodolojisi, aile ortamının uygunluğu, çocuğun ders programı ve diğer aktiviteleri gibi birçok değişken, bu sorunun yanıtını etkileyebilir. Ancak kabaca, günlük çalışmanın çalgı eğitiminde çok önemli olduğu söylenmelidir. Piyano öğrenmenin kolay bir yolu yoktur. Çocuğunuzun ve sizin, bu eğitimde amaca ulaşabilmek için özveride bulunmanız gerektiği hep aklınızda bulunmalıdır.

Piyanoma Nasıl Bakmalıyım?

- Piyanoların ömrü kısa değildir. İyi bakıldığında ortalama bir piyano bile, birkaç kuşak dayanabilir, ömrü on yıllarla ifade edilebilir. Bunun için en yakın danışmanınız, öğretmeniniz ve düzenli olarak çağıracağınız akordörünüzdür. Ancak burada yeri gelmişken, birkaç önemli noktayı belirtelim:
  1. Piyanoyu alırken, güvenilir ve bu işte uzmanlaşmış firmalara gidin. Sorunsuz biçimde size ulaştırılmasını sağladıktan sonra, evde, sıcaklık ve nem değişimlerinin çok olmadığı uygun bir yere piyanonun yerleştirilmesini sağlayın. Eğer piyanoyu ikinci el olarak almışsanız, taşımacıların bu işin profesyoneli olmasını tercih edin. Taşınırken düşen ya da hırpalanan bir piyano, kalitesinden çok şey kaybedebilir.
  2. İlk akort, kısa sürede düşebilir. Bu, akordörün ya da galerinin hatası değildir; piyanonun kalitesizliğini de göstermez. Sadece, çalgının çok ince ayarlanması gereken tellerinin, henüz yerlerine alışamadıklarını gösterir. İlk dönemlerde piyano akordunuzu yılda üç-dört defa, olanaklarınız elvermiyorsa en az iki defa yaptırın. Birkaç yıl sonra “alışan” piyano, daha uzun süre akortlu kalmaya başlayacaktır.
  3. Sıcaklık ve nem değişimleri önemli olduğu için, kalorifer, doğrudan güneş ya da çok soğuk bir duvar çalgınız için ideal bir ortamın oluşmasını engelleyebilir. Yeri akordörünüze de danışabilirsiniz.
  4. Piyanoyu olanaklarınız elverdiği ölçüde yerinde tutun. Her taşınma ve yer değişimi, bir risk oluşturur. Ancak gene de taşınmanız gerekecektir, bu durumda profesyonel piyano taşıyıcılarını arayabilirsiniz. Taşımının garantili ve sigortalı olmasını sorgulayın.
  5. Eskiden piyanoların içine, nem vermesi için su konması önerilirdi ancak bu artık çok da arzulanmamaktadır. Ortamda, sizin yaşamanız için sağlanacak olan ideal sıcaklık ve nem, piyanonuza da iyi gelecektir. Kaloriferler yandığında boğazınızın kurumaması için yaptıklarınız, piyanonuz için de yardımcı olacaktır.

6. Piyanonuz eskidikçe, düzenli akordun yanı sıra, bazı mekanik müdahaleler ve iyileştirmeler de gerekecektir. Masraftan kaçınmayın, güvendiğiniz akordörünüze danışın. Bu sayede piyanonuz, on yıllar boyunca ailenize hizmet edecek ve yaptığınız yatırımları size fazlasıyla geri ödeyecektir.

Piyanoda Başarıyı Etkileyen Diğer Faktörler

1. Piyano, başlı başına bir kültürü temsil eder. Çalgının mobilya olarak kullanılması bile, ortamın atmosferini değiştirmeye yeter. İnsanları başına toplayabilen bir ağırlığı ve sıcaklığı vardır. Bu nedenle, sosyal ortamınızın önemli bir parçası olmasına özen gösterebilirsiniz. Bebeğiniz, ilk aylarından itibaren onu “eğlenceli bir oyuncak” olarak görmelidir, tabi ki kapağını parmaklarına düşürmemesi ve kendine zarar vermemesi için önlemleri almalısınız. Daha büyük çocuğunuz için, hem kendini ifade etme yolu, hem duygusal bir yardımcı, hem de onu sosyal ortamda farklı kılabilecek bir önemi vardır. Ergenlik ve gençlik dönemlerinde, kendi başına kalıp iç dünyasına dönebileceği, ya da aksine, zorlandığı sosyal ilişkilerinde kendisini kabul ettirebileceği bir dostu olabilir. Evli ve çocuklu bir hanım, işin ve çocukların getirdiği yükten biraz uzaklaşabilmek için, kendini piyanosunun başına atmaya istekli olabilir.

Bu nedenlerle, ev ortamınızı, eğer varsa bebeğinizi de içine alarak, piyanonun varlığına göre yeniden tasarlayın. Onu, pozitif etkiler yayan, başına aile bireylerini toplayan bir dost olarak görmelisiniz; en son istediğimiz şey, “gene piyano dersim var” diye söylenen çocuklara sahip olmaktır. Eğer bu tarz negatif etkileşimleri hissediyorsanız, çocuğunuzun piyano eğitiminde yanlış giden birşeyler olduğundan emin olun ve gerekirse bu konuyu öğretmenine açın. “Çocuğunuz yeteneksiz” ya da “yeterince çalışmıyor” gibi klişe açıklamalardan tatmin olmayın, sorun pek çok yerde olabilir, araştırın.

2. Sizin ya da başka bir aile büyüğünün piyanoya ilgi gösteriyor olması, çocuklarınızı olumlu yönde etkileyecektir. Büyüklerin takdirini kazanmak ve onların yaptıklarını yapmak, küçükler için çok tatmin edicidir. Kendiniz çalamıyorsanız bile, ortamda piyano müziğine yer verin, olanaklarınız varsa, konserleri izleyin, evde seyredin. Bunları yaparken, çocuğunuza “gel sen de seyret” ya da “kızım biraz da sen dinle” gibi emredici olmayın. Bunu sizin ve eşinizin severek yaptığını gören çocuk, dolaylı yoldan zaten etkilenecektir. (Burada, daha iyi açıklaması için, Suzuki'nin keman eğitiminde gerçekleştirdiği mucizevi anlayışa bir göz atalım. Üç yaşındaki çocuğa, onun yaşına uygun minyatür bir keman alınır. Anne, öğretmenin yanına düzenli olarak gider, çocuğunu da yanında götürür. Çocuğun ders alacağından

haberi yoktur ve ona hiçbir şey söylenmemiştir. Anne ve öğretmen derse başlarlar, anne, çocuğun minik kemanında çalmaktadır, sürekli eğlenmekte ve çok hoş zaman geçirmektedirler. Birkaç ders böyle devam ettikten sonra çocuk, bu eğlenceli ortama katılmak ve onlarla “keman oynamak” isteyecektir. O duruma gelindiğinde annesi, bunun aslında zor olduğunu, iyi çalışması gerektiğini, öğretmenini iyi dinlemesini söyler ve yavaş yavaş aradan çekilerek, kemana asıl sahibine verir. En azından başlangıç için, çok iyi bir motivasyon sağlanmıştır. Başarılı eğitim yöntemi, diğer adımlarda da motivasyonu önde tutarak sorunları aşmaya çalışacaktır)